

2

Fotoreportage Schweinezucht Neuhaus

Het zeugenbedrijf van Coen Verhaegh telt 1.860 zeugen. Naast vermeerderaar is hij subfokker voor de Duitse fokkerij-organisatie BHZP. Op Schweinezucht Neuhaus heeft de Limburger nog een biogasinstallatie. Voor de biogasinstallatie teelt hij grotendeels zijn eigen snijmais. Bekijk de fotoreportage op www.pigbusiness.nl

Duitsland

Onze oosterburen zijn het kloppende varkenshart van Europa. De Duitse varkensstapel telt 27,7 miljoen dieren; 2,1 miljoen zeugen en 17,4 miljoen vleesvarkens. Het aantal varkensbedrijven werd bij een telling door het Statistisches Bundesamt Deutschland vorig jaar geraamd op ongeveer 28.000. In vijf jaar tijd is de zelfvoorzieningsgraad van varkensvlees opgeschroefd van 90 naar 110 procent. Ze zijn daarmee zowel de grootste producent als exporteur van Europa. Voor Nederland is Duitsland veruit de belangrijkste exportmarkt. Van het totaal aantal geëxporteerde Nederlandse biggen werd afgelopen jaar 63 procent in Duitsland afgezet.

Limburger Coen Verhaegh zit twee derde van zijn tijd in Duitsland

'Bouwboer' Verhaegh bezig aan laatste klus

Op zijn 54ste begon Coen Verhaegh aan het grootste project in zijn leven. Hij kocht een voormalig staatsbedrijf in het noorden van Duitsland en verbouwde het tot een SPF-bedrijf voor 1.860 zeugen. Nu zeven jaar later is hij nog steeds de grote drijvende kracht achter het bedrijf dat veel meer omvat dan alleen varkens.

De streek rond de Noord-Duitse stad Amt Neuhaus voelt enigszins als niemandsland. Voor de hereniging tot één Duitsland viel de gemeente onder de voormalig DDR. Na 'Die Wende' op 26 november 1989 voelde de regio zich steeds meer aangetrokken tot Nedersaksen. Bij een referendum in 1993 koos de meerderheid voor aansluiting bij deze West-Duitse deelstaat. Toch is het gebied nog steeds 'afgezonderd' van de rest. De rivier de Elbe vormt een natuurlijke grens. Alleen via omwegen of met een veerpont is de regio te bereiken.

Vermeerderaar en subfokker

Rosien is een klein slaperig dorpje in de gemeente Amt Neuhaus. Het gehucht heeft welgeteld twee straten. Aan de Hauptstraße aan de rand van het dorp, ligt het varkensbedrijf van Coen Verhaegh. De Limburger kocht het voormalige staatsbedrijf in 2006. Het bedrijf stond al jaren te koop. Waarom eerdere geïnteresseerde kopers niet toehapten, is voor Verhaegh gissen.

„Wellicht heeft het te maken met de aantrekkelijke subsidieregelingen voor bouwinvesteringen die niet aanwezig zijn in Nedersaksen, terwijl die drie kilometer verderop wel gelden in de aangrenzende Oost-Duitse deelstaat

Mecklenburg-Vorpommern.” Voordat hij het kocht, werden op het bedrijf pekingeenden gehouden. Volgens Verhaegh gebeurde dat louter met het motief om de milieuvergunning op het bedrijf in stand te houden. Voor de pekingeend deed de locatie nog dienst als kalvermestery en oorspronkelijk was het een staatsbedrijf met kalveropfok.

Om niet te duur uit te zijn, koos Verhaegh er voor om bovenop de bestaande mestputten de nieuwe putvloeren van zijn varkensstal te storten. Door de hoge dakconstructie had hij immers voldoende ruimte. Bijna twee jaar duurde het voordat hij de eerste zeugen in zijn stal kon opleggen. Zijn stallen bieden nu plaats aan 1.860 zeugen, 6.400 gespeende biggen en 480 opfokgelten. Naast vermeerderaar is hij subfokker voor de Duitse fokkerijorganisatie Bundes Hybrid Zucht Programm (BHZP).

SPF-gezondheidsstatus

Bouwervaring heeft de 63-jarige Verhaegh in zijn leven al voldoende opgedaan. In de loop der jaren heeft hij in Nederland drie varkensbedrijven gebouwd en weer verkocht. Alleen in het Limburgse Kessel heeft hij nog een zelf gebouwd vleesvarkensbedrijf met 4.200 dieren. Zijn broer Peter die in loondienst is,

houdt zich bezig met de dagelijkse verzorging van de varkens. Coen Verhaegh zelf zit twee derde van zijn tijd in Duitsland. Op zondagavond rijdt hij in vijf uur naar Duitsland. Anderhalve week later rijdt hij weer terug naar zijn woonplaats Panningen.

Hij wil zo elke maandag aanwezig zijn in Rosien. Maandag is de belangrijkste dag voor Schweinezucht Neuhaus GmbH. Biggen en gelten worden dan geladen en de dierenarts komt wekelijks de zeugen vaccineren en scannen op drachtigheid. Het varkensbedrijf heeft een SPF-gezondheidsstatus en is vrij van de ziektekiemen PRRS en APP. Mycoplasma is ook niet aantoonbaar aanwezig op het bedrijf, maar de officiële vrij-status van deze ziekte ontbreekt. De biggen worden gevaccineerd tegen Mycoplasma en Circo. Welke entingen de zeugen krijgen, durft hij niet te zeggen, omdat hij dit helemaal uitbestedt aan de dierenarts.

Sinds 2008 heeft Verhaegh geen dieren meer aan laten voeren. Vrees voor ziekte-insleep van naburige bedrijven heeft hij niet. „In een omtrek van 10 kilometer is geen ander varkensbedrijf te bekennen.” Het antibioticagebruik op het bedrijf is beperkt tot een minimum. Exacte cijfers heeft de Nederlander niet paraat, omdat het anti- ▶

bioticagebruik per dier in Duitsland nog niet is geregistreerd. Aan preventief antibiotica-gebruik doet hij niet. Hoogstens krijgen de gespeende biggen een koppelbehandeling tegen streptococcon. Tot half maart zijn er dit jaar drie koppelbehandeling ingezet. Verhaegh merkt dat de gezondheidsstatus op zijn bedrijf na een stroeve start steeds stabiel wordt. „In het begin hadden we veel last van MMA (melkziekte zeugen, red.) na het werpen. Na een paar jaar is dit opeens gestopt. Ik ben overtuigd dat de stabiliteit zich in deze periode ergens heeft gevormd.” Volgens hem is dit grotendeels te danken aan de eigen geltenopfo. Hij heeft al zes jaar geen dieren hoeven aan te voeren. Verhaegh heeft zich laten vertellen dat dit bij de eerste worp al rendeert. „Omdat bij eigen geltenaanfo de gelten geen ziektes meer hoeven door te maken, haal je bij de eerste worp gemiddeld een big meer bij de geboorte.”

Gouden combinatie

De varkens zijn zonder meer de belangrijkste tak op zijn bedrijf. Maar afgelopen zomer heeft de Limburger twee belangrijke slagen gemaakt buiten de varkensstal. Hij heeft de biogasinstallatie op zijn erf gekocht van de vorige eigenaren. Voorheen leverde hij de varkensmest aan de biogasinstallatie en kreeg hij de beschikking over de restwarmte die vrijkwam van de warmtekruichkoppeling

(WKK). Omdat de vorige eigenaren de biogasinstallatie niet rendabel kregen, besloten ze deze te verkopen. De biogasinstallatie heeft een capaciteit van 500 kW en levert op jaarbasis 400 miljoen kW stroom. Via een rioolsysteem wordt dagelijks 45 kuub verse mest uit de stallen aangevoerd. Per dag wordt er nog 22 ton snijmais aan het vergistingsproces toegevoegd.

Voor Verhaegh kon de biogasinstallatie vanaf de eerste dag financieel uit. Zijn Duitse bank wilde graag meewerken aan de financiering van de installatie waar een paar miljoen euro mee is gemoeid. Door extra lucratieve subsidiemogelijkheden waar hij als varkenshouder aanspraak op maakt en een verbeterd vergistingsproces is biogas voor hem wel rendabel. Volgens hem is dit laatste niet toevallig. „Varkens- en melkveehouders zijn over het algemeen goede vergisters, omdat een biogasinstallatie hetzelfde werkt al de maag van een varken of koe.” Bovendien kan hij de vrijgekomen restwarmte optimaal benutten in zijn stal. Verhaegh schat hiermee 150.000 liter stookolie op jaarbasis te besparen. Een jaarlijkse lastenverlichting van ruwweg 120.000 euro. Afgelopen zomer deed zich nog een buitenkans voor. De varkenshouder kreeg 500 hectare grond voor pacht van dezelfde verpachter aangeboden. Verhaegh haptte toe. Tegen 300 euro per hectare heeft hij nu voor 12 jaar de grond gepacht. Doordat hij nu de

biogasinstallatie en voldoende grond in eigen beheer heeft, is hij meteen een stuk onafhankelijker geworden. Ook is hij geen geld meer kwijt aan mestafzet. Maar het belangrijkste vindt hij de combinatie tussen de drie takken op zijn bedrijf. „De meerwaarde is nu dat het elkaar versterkt: varkens, mest, biogas, benutting restwarmte, grond en mais.”

Duitse bureaucratie

Hij beseft dat deze combinatie voor hem in Nederland nooit mogelijk was geweest. „De mogelijkheden om te ondernemen zijn hier groter. Er is voldoende ruimte en de subsidieregeling voor biogas maakt de combinatie lucratief.” Al wijst Verhaegh nieuwkomers erop dat je voor biogas inmiddels te laat bent. Afgelopen jaar is de subsidieregeling voor nieuwe biogasinstallaties drastisch versoberd. Ook ontstaat er in de kleine Duitse dorpen steeds meer weerstand tegen de ‘biogasanlagen’. Voor Verhaegh is dit niet meer van belang. Hij is nu bezig met de vergunningprocedure voor een na-vergister. Die moet het rendement van de bestaande biogasinstallatie vergroten en er is minder snijmais nodig. Hij hoopt zo 3 ton per dag aan snijmais te kunnen besparen, wat hem al gauw 100 euro per dag scheelt. Bij de vergunningsaanvraag van de na-vergister heeft hij zich weer verbaasd over de Duitse bureaucratie. „Aan de bureaucratie moet ik echt wennen. Alles moet je door ex-

Bedrijfsgegevens

Coen Verhaegh (63) heeft een vermeerderingsbedrijf met 1.860 zeugen en 6.400 gespeende biggen in het Noord-Duitse Rosien Amt Neuhaus. Naast zeugenhouder is hij subfokker voor de Duitse fokkerij-organisatie Bundes Hybrid Zucht Programm (BHZP). Hij levert maandelijks 1.000 gelten af. Op het bedrijf fokt hij met twee zeugenlijnen. De zuivere lijn en de Victoria-zeug van BHZP. De biggen voor de vleesvarkens hebben de DB77 als eindbeer. Deze Piétrain-beer is eveneens afkomstig van BHZP. Naast varkens heeft de Limburger een biogasinstallatie met een capaciteit van 500 kW op het erf staan. De vrijgekomen restwarmte gebruikt Verhaegh in de stallen. Voor de biogasinstallatie teelt hij grotendeels zijn eigen snijmais. Hij pacht 500 hectare grond in de omgeving. Het teeltplan bestaat voor 140 hectare uit snijmais, 75 hectare korrelmais, 80 hectare aardappelen, 60 hectare rogge en 170 hectare grasland. Het werk op het land besteedt hij allemaal uit aan een loonwerker en andere boeren in de omgeving. In Kessel heeft Coen Verhaegh nog een vleesvarkensbedrijf met 4.200 dieren. Zijn broer Peter is verantwoordelijk voor deze locatie.

Technische resultaten 2013

Aantal zeugen	1.860
Gespeende biggen/zeug/jaar (zuivere lijn)	28,1
Gespeende biggen/zeug/jaar (Victoria lijn)	30,2
Levend geboren biggen/worp	14,1
Dood geboren biggen/worp	0,8
Afbigpercentage	89
Bedrijfsworpiindex	2,43
Vervangingspercentage zeugen	50
Gemiddelde zoogperiode (dagen)	21
Uitval tot spenen (%)	15
Uitval na spenen (%)	1
Gemiddeld aflevergewicht (kg)	26

terne partijen laten uitvoeren. Van metingen tot alle tekst die je indient." Om zijn verhaal kracht bij te zetten, laat hij een grote doos met ordners zien die zijn vergunningsaanvraag bevatten. Na het interview mag hij zijn avond vullen met het ondertekenen van alle papieren.

De Nederlander haalt nog een voorbeeld aan van de Duitse bureaucratie. „Onlangs was hier iemand van de milieu-inspectie om in de stallen te kijken. Hij zag dat de biggenstaartjes werden gecoupeerd. Omdat dit niet zijn bevoegdheid was, meldt hij dit aan het veterinaire ambt. Vervolgens komt van deze afdeling iemand kijken of wij het wel volgens de wet doen." Verhaegh vindt het illustratief voor de Duitser, waar alles precies volgens de regels moet. Hij heeft vooral geleerd om zich er niet aan te ergeren, maar bij neer te leggen.

Bij producentenorganisatie

Verder heeft de Nederlander zich helemaal aangepast aan Duitsland. Hij spreekt vloeiend Duits en doet zaken met nagenoeg alleen Duitsers. Hij is extra alert dat hij al zijn rekeningen op tijd betaalt. „Als buitenlander moet je toch altijd extra vooroordelen wegnemen." Voor de afzet van zijn varkens is hij aangesloten bij de regionale producentenorganisatie VzF Uelzen. Bij deze vereniging zet hij al zijn biggen, gelten, slachtbiggen en slachtzeugen af.

Belangrijk voor hem is dat deze partij de financiële afwikkeling voor zijn rekening neemt. Over niet-betaalde rekeningen heeft Verhaegh zich nog nooit zorgen hoeven maken. Hij levert wekelijks rond de 900 vleesbiggen af en ongeveer 250 opfokgeltjes. Biggen fokken is voor hem een lucratieve bezigheid. „Vanwege het allersimpelste principe van vraag en aanbod", schets Verhaegh de oorzaak. „In Duitsland is een structureel biggentekort van jaarlijks 10 miljoen biggen." Volgens hem hebben Duitse biggen een streepje voor op hun Deense en Nederlandse soortgenoten. „Als ze vier keer 'D' hebben zijn ze extra gewild." Hij bedoelt dat de biggen geboren, geproduceerd, geslacht en gefokt zijn in Duitsland. Zelf beurde de Nederlander afgelopen jaar inclusief btw 65 euro voor zijn biggen van 26 kilo. „Als grote zeugenhouder verdien je goed in Duitsland. In Nederland ben ik al blij als ik aan het eind

van het jaar quitte draai met mijn vleesvarkensbedrijf."

Aan pensioen denken

Ondanks de voorspoed, heeft Duitsland Coen Verhaegh ook opofferingen gekost. Hij reist elke twee weken vijf uur heen en vijf uur terug. Zich helemaal vestigen in Duitsland wil hij niet. De halve week die hij elke veertien dagen in Limburg is, is hem veel waard. „Ik heb in Nederland veel sociale contacten opgedaan en die wil ik wel graag bijhouden." In de beginjaren was zijn 'geluk' dat zijn privésituatie in Nederland de overstap mogelijk maakte. „Ik was vrijgezel en hoefde weinig rekening te houden met de thuissituatie. Anders was het veel moeilijker geweest. Daar ben ik heel eerlijk in."

Nu heeft Verhaegh een vriendin die hem af en toe naar Duitsland vergezelt. Ze is lerares en gaat bijna met pensioen. Veel van zijn Nederlandse vrienden zijn al met pensioen. Zelf begint het bij de 63-jarige varkenshouder naar eigen zeggen ook af en toe te kriebelen. Alleen zijn aanwezigheid is nog hard nodig. Een bedrijfsleider of voorwerker heeft Verhaegh niet. Op Schweinezucht Neuhäus heeft hij in totaal zeven man personeel werken. Om zoals hij het zelf noemt 'de grote lijnen te bewaken', vindt hij het daarom belangrijk om genoeg op zijn Duitse bedrijf te zijn.

Na een heupoperatie vorig jaar, loopt hij nu weer wekelijks tussen de varkens. Bij de rondleiding door de stallen ziet hij zaken die hem niet tevreden stemmen. Puntjes die hij de volgende dag aan zijn medewerkers zal voorleggen. Hij probeert zijn mensen continu op zaken te wijzen, maar wil er ook niet te zwaar aan tillen. „Je moet er mee kunnen leven dat het niet 100 procent naar je zin gaat. Anders ga je er aan ten onder." Verhaegh oogt nog gedreven en haalt zichtbaar voldoening uit zijn werk, maar hij weet ook dat hij dit geen jaren meer zal doen. „Ik ben nu 63 jaar en zal het een keer moeten verkopen. Een koper komt waarschijnlijk maar één keer." Toch wil hij hier niet te veel aan denken. Het doel voor hem de komende jaren is duidelijk. „Draaien en zoveel mogelijk afschrijven." ■

Reageren?
r.vanboekel@pigbusiness.nl

De stallen zijn in 2006 geheel verbouwd en bieden plaats aan 1.860 zeugen.

Wekelijks levert Verhaegh rond de 900 vleesbiggen en ongeveer 250 opfokgeltjes.

Naast varkens staat er een biogasinstallatie met een capaciteit van 500 kW op het erf.

Verhaegh pacht 500 hectare grond in de omgeving waar hij grotendeels zijn mest op afzet.